

Seat No.	
----------	--

Fifth Year of the Five Year Law Course (Semester - X) and Third Year of the Three Year Law Course (Semester - VI) Examination, March - 2023

LABOUR LAW - II

Social Security Law

Sub. Code : 74831/74867/67370/67340/51105/51129

Day and Date : Saturday, 10 - 06- 2023

Total Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) Attempt any 4 questions from question number 1 to 7.
  - 2) Q. No. 8 is compulsory.
  - 3) Figures to the right indicate full marks.
  - 4) In case of ambiguity in the Marathi question or ambiguity in the words/terms used in the Marathi question, the corresponding English question shall be considered.

- Q1)** Our constitution plays an important part in the changes and growth in labour laws in India. Explain with various constitutional provisions that provide social security in India. **[15]**
- Q2)** When the employer is liable to pay compensation under Employees Compensation Act, 1923. **[15]**
- Q3)** Define factory. Explain the provisions relating to safety of the workers under The Factory act, 1948. **[15]**
- Q4)** The Maternity Act was enacted with the object to achieve social justice for women workers. Discuss. **[15]**
- Q5)** Explain the provision relating to regulation of working conditions of children under the Child Labor (Prevention and Regulation) Act, 1986. **[15]**
- Q6)** Explain the various authorities established for the administration of Employee's Provident Funds under the Employee's Provident Fund and Miscellaneous Provisions Act, 1952. **[15]**
- Q7)** Explain the schemes formulated by the Central Government under the Unorganised Workers and Social Security Act, 2008. **[15]**

P.T.O.

Q8) Explain the following or answer in one/two sentences : (Any five)[5×2=10]

- Employee's State Insurance Corporation.
- What are Eligible criteria to receive gratuity.
- Describe Theory of notional extension.
- Define Disablement.
- Define Manufacturing process.
- Explain occupational disease.
- Define unorganized workers.
- Explain powers of Inspector.
- Child labour Advisory Committee.
- What is the maximum period of maternity leave.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- प्रश्न क्रमांक 1 ते 7 पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
  - प्रश्न क्रमांक 8 अनिवार्य आहे.
  - उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - प्रश्नपत्रिकेमध्ये मराठी भाषेतील प्रश्नामध्ये काही संदिग्धता असल्यास योग्य शब्द उपलब्ध नसल्यास इंग्रजी प्रश्न गृहीत धरुणेत येईल.

प्र.1) भारतातील कामगार कायद्यातील बदल आणि वाढीमध्ये आपली राज्यघटना महत्त्वाची भूमिका बजावते. भारतात सामाजिक सुरक्षा प्रदान करणाऱ्या विविध घटनात्मक तरतुदींसह स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) कर्मचारी भरपाई कायदा, 1923 अंतर्गत नियुक्ता कॅव्हा भरपाई देण्यास जबाबदार असतो. [15]

प्र.3) कारखाना परिभाषित करा. फॅक्टरी कायद्यांतर्गत 1948 कामगारांच्या सुरक्षेची संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा. [15]

प्र.4) महिला कामगारांना सामाजिक न्याय मिळावा या उद्देशाने मातृत्व कायदा लागू करण्यात आला. चर्चा करा. [15]

प्र.5) 1986 च्या बालमजुरी (प्रतिबंध आणि नियमन) अधिनियमांतर्गत मुलांच्या कामाच्या शर्तीच्या नियमनाशी संबंधित तरतुद स्पष्ट करा. [15]

प्र.6) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि 1952 च्या विविध तरतुदी अधिनियमांतर्गत कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधीच्या प्रशासनासाठी स्थापन केलेल्या विविध प्राधिकरणांचे स्पष्टीकरण द्या. [15]

प्र.7) 2008 च्या असंघटित कामगार आणि सामाजिक सुरक्षा कायदा अंतर्गत केंद्र सरकारने तयारे केलेल्या योजनांचे स्पष्टीकरण द्या. [15]

प्र.8) खालील प्रश्न स्पष्ट करा किंवा एक/दोन वाक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही पाच) [5×2=10]

- अ) कर्मचारी राज्य विमा महामंडळ.
- ब) ग्रॅज्युइटी प्राप्त करण्यासाठी पात्र निकष.
- क) काल्पनिक विस्ताराचा सिद्धांत.
- ड) अपंगत्व परिभाषित करा.
- इ) उत्पादन प्रक्रिया परिभाषित करा.
- फ) व्यावसायिक रोग समजावून सांगा.
- य) असंघटित कामगारांची व्याख्या करा.
- र) निरीक्षकांचे अधिकार स्पष्ट करा.
- ल) बालकामगार सल्लागार समिती
- व) प्रसूती रजेचा कमाल कालावधी किती आहे?

